

Asia: VN/752/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n joukkorahoitusasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Oikeusrekisterikeskukselta (ORK) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi EU:n joukkorahoitusasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. ORK kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Rikosrekisteriotteen luovuttaminen

Esityksen sivulla 20 todetaan, että joukkorahoituspalvelun tarjoajan johtotehtäviin osallistuvien ja tietyn määräosuuden omistavien tai äänioikeutta käyttävien hyvämaineisuutta olisi selvitettävä tiettyjen rikosrekisterimerkintöjen kannalta. Vastaava koskee hankkeen toteuttajia. Hankkeen toteuttaja voisi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka hakee rahoitusta joukkorahoituslupalla yritysrahoitusintressissä.

Hankkeen toteuttajan ollessa oikeushenkilö, hyvämaineisuuden arvioinnissa tarkastelun kohteena olisi kyseinen oikeushenkilö eikä johdon hyvämaineisuuden arviointia siten hankkeen toteuttajan osalta tehtäisi. Rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 8 mom. mukaisesti sillä, jolla on oikeus kirjoittaa oikeushenkilön nimi, on oikeus pyynnöstä saada 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeushenkilöä koskeva ote rikosrekisteristä. Rikosrekisterilain 5 §:n 1 mom. mukaisesti kyseiseen otteeseen merkitään kaikki oikeushenkilöstä rekisteriin merkityt tiedot tai ilmoitus siitä, että tietoja ei ole. Oikeushenkilön otetta on mahdollista hakea ORK:n sähköisen asioinnin kautta. Jos oikeushenkilön otteita haetaan pääsääntöisesti sähköistä asiointia käyttäen, ehdotus ei tältä osin lisää merkittävästi ORK:n työmäärää tai edellytä järjestelmämuutoksia.

Hankkeen toteuttajan ollessa luonnollinen henkilö tarvitaan uudentyyppinen poimintaote rikosrekisteriin. Tätä koskeva sääntely ehdotetaan esityksessä lisättäväksi rikosrekisterilain 6 §:n 6 momenttiin. Momentissa luoteltaisiin otteelle merkittävät rikokset sekä todettaisiin, että ote voidaan toimittaa vain sille, jota se koskee. Kyseisen uudentyyppisen rikosrekisteriotteen luomisen järjestelmiin arvioidaan aiheuttavan noin 6000 euron kertakustannuksen. ORK:n saaman käsityksen mukaan luonnollisia henkilöitä koskevia otteita tulotisiin luovuttamaan vain vähäinen määrä vuodessa. Jos määrä on vähäinen, ei ole kustannustehokasta toteuttaa otetyyppeä ORK:n sähköiseen asiointiin vaan otteet luovutettaisiin ORK:sta manuaaliryönä.

Joukkorahoituspalvelun tarjoajan johtotehtäviin osallistuvien ja osakkeenomistajien tai äänivallan käyttäjien hyvämaineisuutta arvioi esityksen mukaan toimivaltainen viranomaisen toimilupahakemuksen ja jatkuvan valvonnan yhteydessä. Esityksen sivulla 20 todetaan, että hyvämaineisuutta selvitettäisiin tiettyjen rikosten osalta. Esityksen sivulla 23 viitataan joukkorahoitusasetuksen 12 artiklan 3 kohdan a alakohdan, jossa joukkorahoituspalvelujen tarjoajien osalta on samansisältöinen kuvaus tietyistä rikoksista kuin hankkeen toteuttajien osalta asetuksen 5 artiklan 2 kohdan a alakohdassa.

Rikosrekisterilain 4 a §:n 1 mom. 2 kohdassa säädetään rikosrekisteritietojen luovuttamisesta Suomen viranomaiselle asiassa, joka koskee viranomaisen lupaa tai hyväksyntää, jonka edellytyksenä on henkilön luotettavuus. Rikosrekisterilain 5 §:n 1 mom. mukaisesti tällaiselle otteelle merkitään kaikki tiedot, jotka henkilöstä on tallennettu rikosrekisteriin tai ilmoitus siitä, että henkilöstä ei ole merkintää rikosrekisterissä. Esityksessä ei ehdoteta tältä osin muutoksia rikosrekisterilakiin. Ilman rikosrekisterilakiin tehtävää muutosta ORK luovuttaisi joukkorahoituspalveluiden tarjoajien johtotehtäviin osallistuvista ja tietyn määräosuuden omistavista tai äänioikeutta käyttävistä rikosrekisterilain 5 §:n 1 mom. mukaisesti kaikki henkilöstä rikosrekisteriin tallennetut tiedot tai ilmoittaisi, ettei henkilöstä ole merkintää rekisterissä. Jos tiedot on tarkoitus luovuttaa vain joukkorahoitusasetuksen 12 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, tästä tulisi ORK:n näkemyksen säätää erikseen rikosrekisterilaissa. Edellä kuvatus poimintaotteen lisäksi tällöin tulisi toteuttaa ORK:n ja toimilupaviranomaisena toimivan Finanssivalvonnan väliseen integraatorajapintaan merkittävät muutokset, joiden kustannusvaikutuksia ei vielä ole arvioitu, koska esityksessä ei ole ehdotettu muutoksia lainsäädäntöön tältä osin.

ORK kiinnittää lisäksi huomiota rikosrekisteriotteen vanhentumisaikaan, josta ei ole ehdotettu säädettäväksi. Yksityishenkilön tilatessa otteen esitettäväksi kolmannelle osapuolelle olisi tarkoituksenmukaista, että otteen voimassaoloaika olisi määritelty lainsäädännössä vastaavasti kuin laissa lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2012, 6 §) sekä laissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, 88 §).

Kivinen Jussi
Oikeusrekisterikeskus

Laitakari Sari
Oikeusrekisterikeskus